

Column KEO Kennis­mail van Hans Stegeman: Always look on the bright side of life!

Nu politici worstelen met staatsschuldencrisis in het Westen, het economisch herstel na de crisis vertraagt en het vertrouwen van zowel consumenten als producenten in de economische ontwikkelingen wegzakt, wordt het tijd voor wat relativering van het economisch nieuws. Bijvoorbeeld dat de cijfers over economische ontwikkelingen in Nederland vaak meevallen. En dat het effect van politiek beleid in sommige landen gedurende de crisis nauwelijks merkbaar is.

Eerst over de cijfers. Zoals zo vaak bij herziening van cijfers over de groei van de Nederlandse economie zijn deze ook dit keer weer naar boven bijgesteld. Zo bleek 2009 niet het jaar te zijn met een grotere krimp dan het slechtste jaar van de recessie in de jaren dertig. De krimp kwam namelijk uit op 3,5% en niet op de door het CBS eerst gerapporteerde 3,9%. Welke reden er ook achter die bijstelling zit, het klopt wel met het gevoel dat veel mensen tot nu toe over hebben gehouden aan de crisis. De werkloosheid in ons land is nog steeds relatief laag en in het crisisjaar steeg de koopkracht zelfs nog. In 2003 heeft het Centraal Bureau voor de Statistiek achteraf de cijfers ook naar boven bijgesteld en daardoor zelfs de gedachte recessie ongedaan gemaakt. De te leren les: bedenk bij een volgende stroom negatief aangezette CBS-cijfers dat het achteraf vaak positiever blijkt uit te vallen.

Een voorbeeld van de relativiteit van overheidsbeleid is België. Dat land heeft al meer dan zestig weken geen regering. Toch heeft dat nog niet tot grote economische problemen geleid. Waarom niet? De belangrijkste reden is een gezonde economische structuur. Dan voegt overheidsbeleid op langere termijn wel iets toe (versterken en onderhouden van die structuur) maar op korte termijn maakt het niet zoveel uit.

Een ander voorbeeld is Nederland. Weliswaar hebben we hier al geruime tijd een regering, maar Nederland is een van de landen waarbij de overheid relatief weinig 'actief' beleid heeft gevoerd tijdens de crisis. Door ons sociale zekerheidsstelsel en progressieve belastingsysteem gaat er tijdens een recessie automatisch meer geld uit in de vorm van werkloosheidsuitkeringen en komt er minder belastinggeld binnen. Op het moment dat het weer beter gaat, gebeurt automatisch het omgekeerde. We noemen dit automatische stabilisatie. Door het IMF in het voorjaar gepubliceerde cijfers laten het effect ervan duidelijk zien: landen met een relatief uitgebreid sociale zekerheidsstelsel en progressieve belastingen komen sneller uit deze crisis dan een land dat dat niet heeft. Zo loopt het overheidstekort in Nederland sneller terug dan in bijvoorbeeld de Verenigde Staten. Kortom, soms is het prima als politici niet weten wat ze moeten doen om de economie op korte termijn te ondersteunen. Vaak is het antwoord: niets.

Op langere termijn liggen echter voldoende uitdagingen in het verschiet. Politici kunnen de tijd mooi gebruiken om daar een oplossing voor te bedenken. Want een jarenlange politieke impasse of besluiteloosheid brengt ook Nederland dichterbij de buurt van, zeg Griekenland. Maar daar zat het statistisch bureau er jarenlang wel érg ver naast en werd de economische situatie veel zonniger voorgesteld dan hij werkelijk was. Geef mij dan toch maar het CBS!

augustus 2011